

Puutteet ihmisoikeuksien ja oikeusjärjestyksen suojelussa Kongon demokraattisessa tasavallassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. lokakuuta 2010 ihmisoikeuksien ja oikeusjärjestyksen suojelun puutteesta Kongon demokraattisessa tasavallassa

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Kongon demokraattisesta tasavallasta, erityisesti 17. tammikuuta 2008 antamansa päätöslauselman Kongon demokraattisen tasavallan tilanteesta ja raiskauksesta sotarikoksena¹ ja 17. joulukuuta 2009 antamansa päätöslauselman väkivaltaisuuksista Kongon demokraattisessa tasavallassa², joka koskee aseistettujen ryhmien harjoittamaa seksuaalista väkivaltaa ja jatkuvia ihmisoikeusloukkauksia Kongon demokraattisessa tasavallassa; ottaa huomioon 7. toukokuuta 2009 antamansa päätöslauselmansukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta EU:n ulkosuhteissa sekä rauhanrakentamisessa ja valtionrakenteiden kehittämisessä³,
- ottaa huomioon 24. syyskuuta 2010 julkistetun raportin "Rapport préliminaire de la mission d'enquête du Bureau Conjoint des Nations Unies aux Droits de l'Homme sur les viols massifs et autres violations des droits de l'homme commis par une coalition de groupes armés sur l'axe Kibua-Mpofi, en territoire de Walikale, province du Nord-Kivu, du 30 juillet au 2 août 2010" (alustava raportti joukkoraiskauksista Kongon demokraattisessa tasavallassa),
- ottaa huomioon kesäkuussa 2000 allekirjoitetun Cotonoun kumppanuussopimuksen,
- ottaa huomioon neuvoston 27. lokakuuta 2009 esittämät päätelmät Afrikan suurten järvien alueesta,
- ottaa huomioon neuvoston 10. lokakuuta 2008 antaman julkilausuman Kongon demokraattisen tasavallan itäosan tilanteesta,
- ottaa huomioon 19. lokakuuta 2009 hyväksytyn neuvoston yhteisen toiminnan 2009/769/YUTP Kongon demokraattisen tasavallan turvallisuusalan uudistusta koskevasta Euroopan unionin poliisioperaatiosta ja sen oikeuslaitosta koskevasta osasta (EUPOL RD Congo) hyväksytyn yhteisen toiminnan 2007/405/YUTP muuttamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta,
- ottaa huomioon kesäkuussa 2005 käynnistetyt turvallisuusalan uudistusta koskevan neuvonta- ja avustusoperaation nimeltään EUSEC RD Congo (Kongon demokraattisen tasavallan turvallisuusalan uudistusta koskevasta Euroopan unionin neuvonta- ja avustusoperaatiosta 2. toukokuuta 2005 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta

¹ EUVL C 41 E, 19.2.2009, s. 83.

² Hyväksytyt tekstit, P7_TA(2009)0118.

³ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2009)0372.

2005/355/YUTP),

- ottaa huomioon YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1856 (2008) MONUCin toimivaltuuksista,
 - ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston vuonna 2010 antaman päätöslauselman 1925, jossa määritetään mandaatti YK:n vakauttamisoperaatiolle Kongon demokraattisessa tasavallassa (MONUSCO),
 - ottaa huomioon naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 1325 (2000) ja 1820 (2008) sekä naisiin ja lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan torjumista aseellisissa konflikteissa koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1888 (2009), jossa korostetaan kaikkien valtioiden vastuuta siitä, että rankaisemattomuus lopetetaan ja että syytteitä nostetaan niitä vastaan, jotka ovat syyllistyneet rikoksiin ihmiskuntaa vastaan ja sotarikoksiin, mukaan luettuna seksuaalinen tai muu väkivalta naisia ja tyttöjä kohtaan,
 - ottaa huomioon Kongon demokraattisen tasavallan parlamentin seksuaalisesta väkivallasta vuonna 2006 säätämän uuden lain, jolla pyritään nopeuttamaan raiskauksista syyttämistä ja koventamaan rangaistuksia,
 - ottaa huomioon EU:n neuvoston toimintasuunnitelman sukupuolten tasa-arvosta kehitysyhteistyössä, jolla on määrä varmistaa, että sukupuolten tasa-arvo valtavirtaistetaan EU:n työssä kumppanimaiden kanssa kaikilla tasoilla,
 - ottaa huomioon, että maaliskuussa 2010 nimitettiin Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin erityisedustaja, jonka vastuualueena on seksuaalinen väkivalta aseellisissa konflikteissa,
 - ottaa huomioon korkean edustajan Catherine Ashtonin ja kehitysyhteistyöstä vastaavan komission jäsenen Andris Piebalgin 27. elokuuta 2010 antaman yhteisen julistuksen väkivallan uudelleen puhkeamisesta Pohjois-Kivussa Kongon demokraattisessa tasavallassa,
 - ottaa huomioon 23. elokuuta 2010 annetun YK:n pääsihteerin raportin aseistettujen ryhmien jäsenten äskettäin toteuttamista siviilihenkilöiden joukkoraiskauksista Kongon demokraattisen tasavallan itäosissa,
 - ottaa huomioon EU:n kriisinhallinnan roolin YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1325 ja 1820 täytäntöönpanossa Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa, sillä sen ansiosta saadaan sukupuolikysymyksiin erikoistuneita neuvonantajia keskeisiin tehtäviin kussakin kriisinhallintaoperaatiossa eri puolilla maailmaa,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 110 artiklan 4 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että YK:n rauhanturvaoperaatioista vastaava apulaispääsihteeri Atul Khare on raportoinut YK:n turvallisuusneuvostolle, että 30. heinäkuuta 2010 ja 4. elokuuta 2010 välisenä aikana Itä-Kongon kaivosalueella joutui joukkoraiskausten uhreiksi yli 500 ihmistä, joiden joukossa oli nuoria tyttöjä, jopa 75-vuotiaita naisia sekä

poika- ja tyttövauvoja, ja että hyökkäyksistä on syytetty kapinallisia ja puolisositilaallisia joukkoja,

- B. huomauttaa, että tämä seksuaalinen väkivalta tapahtui lähellä YK:n rauhanturvaajien leiriä, joka sijaitsee vain noin muutaman kilometrin päässä Luvungin kaupungista; panee merkille, että YK:n työntekijät saivat ilmeisesti jo hyökkäysten alkamispäivää 30. heinäkuuta 2010 seuraavana päivänä tiedon siitä, että kapinalliset olivat ottaneet Itä-Kongossa sijaitsevan Luvungin kaupungin ja sitä ympäröivät kylät haltuunsa, mutta että YK:n päämajassa New Yorkissa raiskauksista kuultiin vasta kaksi viikkoa myöhemmin,
- C. toteaa, että Kongon demokraattista tasavaltaa koskevalla YK:n vakauttamisoperaatiolla (MONUSCO) on YK:n peruskirjan VII luvun nojalla valtuudet suorittaa suojelutehtävänsä kaikin mahdollisin tavoin ja että sen on muun muassa suojeltava tehokkaasti siviiliväestöä, humanitaarista avustushenkilöstöä ja ihmisoikeusaktivisteja, joihin kohdistuu ulkomaisten tai kongolaisten aseellisten ryhmittymien taholta välitön fyysisen väkivallan uhka; katsoo, että sen on tuettava hallituksen ponnisteluja torjua rikosten rankaisematta jäämistä ja varmistaa siviiliväestön suojelu kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja humanitaarisen oikeuden loukkauksilta, seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan kaikki muodot mukaan lukien,
- D. ottaa huomioon, että MONUSCON läsnäolosta huolimatta Kongon armeijan, puolisositilaallisten Mai Mai -joukkojen, Ruandan demokraattisen vapautusarmeijan (FDLR), Kongon kansan oikeusrintaman (FPJC) ja Herran vastarinta-armeijan (LRA) joukkojen taistelut ovat vaatineet kuuden miljoonan ihmisen hengen vuodesta 1998 ja aiheuttavat edelleen joka kuukausi suoraan tai välillisesti tuhansia kuolonuhreja ja sietämätöntä kärsimystä sekä pakottavat ihmisiä siirtymään kotiseuduiltaan samalla, kun tilanne pakolaisleireillä pahenee kaiken aikaa,
- E. toteaa, että Kongon armeijan sotilaat ovat olleet osallisina satojen siviilien surmaamisessa ja raiskauksissa; ottaa huomioon, että Kongon demokraattisen tasavallan itäosissa yhä jatkuviin raiskauksiin, siviilien ja lapsisotilaiden pakkovärväykseen ja muihin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ovat syyllistyneet yhtä lailla LRA:n kapinallisjoukot, FDLR:n taistelijat kuin Kongon armeijakin,
- F. toteaa, että Kongon itäosissa raiskauksen käyttämisestä sota-aseena on tullut järkyttävän tavallista: viime vuonna raportoitiin vähintään 8 300 raikaustapauksesta, mutta YK:n mukaan tapauksia on paljon enemmän, koska kaikista ei ilmoiteta; toteaa, että YK:n pakolaisvaltuutetun mukaan vuoden 2010 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana on raiskattu vähintään 1 244 naista eli keskimäärin 14 naista päivässä; katsoo, että seksuaalista väkivaltaa ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa on aina tarkasteltava sotarikoksena ja rikoksena ihmisyyttä vastaan,
- G. toteaa, että Kongon demokraattisessa tasavallassa monet aseelliset liikkeet, myös maan armeija, käyttävät järjestelmällisiä raikauksia terroritaktiikan ja sotilaallisten ja taloudellisten tavoitteidensa saavuttamisen keinona; toteaa, että naisille tehdään väkivaltaa heidän perheensä ja kaikkien kylän asukkaiden silmien edessä pelon istuttamiseksi yhteisöön; toteaa, että väkivallantekojen vuoksi naiset usein menettävät paikkansa yhteisössä ja kyvyn huolehtia lapsistaan ja saavat lisäksi usein aids-tartunnan,
- H. ottaa huomioon, että siviilipuolen syyttäjät ja sotilassyöttäjät eivät ole onnistuneet

suorittamaan puolueettomia tutkimuksia ihmisoikeusrikkomuksista vastuussa olevista, mikä on johtanut siihen, että joukkoraiskauksista ja seksuaalisesta väkivallasta on tullut Kongon väestön keskuudessa niin tavallista, että ihmisoikeusloukkaukset on alettu jollakin tavoin "hyväksyä" tällä alueella,

- I. ottaa huomioon, ettei Kongon armeijalla ole edelleenkaan tarvittavia teknisiä, taloudellisia ja henkilöresursseja, jotta se voisi täyttää tehtävänsä maan itäisissä maakunnissa, mikä yhdessä joukkojen kurittomuuden ja asianmukaisen koulutuksen puutteen kanssa heikentää armeijan mahdollisuuksia suojella väestöä ja palauttaa rauha,
- J. ottaa huomioon, että useat kansalaisjärjestöt ovat havainneet, että ihmisoikeuksien puolustajien, toimittajien, oppositiojohtajien, uhrien ja todistajien sortaminen on lisääntynyt Kongon demokraattisessa tasavallassa kuluneen vuoden aikana, surmat, laittomat pidätykset, syytteen asettamiset, uhkailu puhelimesta ja toistuva kutsuminen kuultavaksi tiedustelupalvelun tiloihin mukaan luettuina,
- K. panee merkille, että sotarikoksiin syyllistynyttä Bosco Ntagandaa ei ole vielä pidätetty vaan hänet on sen sijaan nimitetty johtavaan asemaan Kongon ja Ruandan asevoimien yhteisissä sotilasoperaatioissa Kongon demokraattisen tasavallan itäosissa; toteaa, että entistä kongolaista poliittista johtajaa Jean-Pierre Bemba Gomboa odottaa oikeudenkäynti Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa sotarikoksista ja raiskauksesta syytettynä,
- L. ottaa huomioon, että laitton mineraalikauppa Kongon demokraattisessa tasavallassa mahdollistaa sen, että monet tahot ostavat edelleen mineraaleja kapinallisryhmien hallussa olevilta alueilta ja rahoittavat tällä tavalla kapinallisryhmiä, ja huomauttaa, että tämä ruokkii ja pahentaa konfliktia,
- M. panee merkille Yhdysvalloissa vastikään hyväksytyn konfliktialueiden mineraaleja koskevan lain, jolla pyritään ehkäisemään sitä, että yhdysvaltalaiset kuluttajat ostavat sellaisten yhdysvaltalaisen yhtiöiden valmistamia matkapuhelimia, tietokoneita ja muuta kehittyneitä teknologiaa, jotka käyttävät kapinallisten hallussa olevista kaivoksista peräisin olevia mineraaleja; toteaa uuden lain myös velvoittavan yhdysvaltalaiset yritykset, mukaan lukien tunnetut kuluttajaelektroniikan valmistajat sekä mineraalijalostajat ja jalokivikauppiat, ilmoittamaan vuosittain Yhdysvaltojen arvopaperimarkkinoiden valvontaviranomaiselle, jos niiden tuotteissa käytetään kultaa, tantaalia, kolumbiitti-tantaliittia tai kassiteriittia, joka on tuotu Kongon demokraattisesta tasavallasta suoraan tai salakuljetettu jonkin maan yhdeksän naapurivaltion kautta,
- 1. tuomitsee jyrkästi Pohjois-Kivun maakunnassa 30. heinäkuuta 2010 ja 4. elokuuta 2010 välisenä aikana tapahtuneet vähintään 500 naisen ja lapsen joukkoraiskaukset ja muut ihmisoikeusloukkaukset, joihin Ruandan demokraattinen vapautusarmeija (FDLR), hutukapinallisten ryhmä ja puolisoitaalliset Mai Mai -joukot syyllistyivät, sekä Pohjois- ja Etelä-Kivun muilla alueilla tapahtuneet ihmisoikeusloukkaukset;
- 2. kehottaa kaikkia toimijoita tehostamaan kamppailua rankaisemattomuutta vastaan ja lopettamaan välittömästi väkivaltaisuuksia ja ihmisoikeusrikkomukset Kongon demokraattisessa tasavallassa ja erityisesti Pohjois-Kivussa; korostaa tarvetta toteuttaa lisätoimia, jotta paikallisten ja ulkomaisten aseellisten ryhmien toiminta saadaan loppumaan Kongon demokraattisen tasavallan itäosassa;

3. kehottaa YK:ta ja Kongon demokraattisen tasavallan hallitusta suorittamaan puolueettoman ja perusteellisen tutkimuksen tapahtumista ja varmistamaan, että ihmisoikeusloukkauksiin ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksiin syyllistyneet saatetaan vastuuseen teoistaan ja asetetaan syytteeseen Kongon lainsäädännön ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti;
4. on syvästi huolissaan siitä, ettei YK:n vakauttamisoperaatio Kongon demokraattisessa tasavallassa (MONUSCO) voinut hyödyntää valtuutustaan ja voimankäyttösääntöjään tarjotakseen suojaa aseistettujen joukkojen tekemiltä joukkoraiskauksilta ja muilta ihmisoikeusrikkomuksilta sen rauhanturvajoukkojen tukikohdan läheisyydessä; myöntää kuitenkin, että sen läsnäoloa tarvitaan edelleen, ja kehottaa ryhtymään kaikkiin toimiin, jotta se voisi suorittaa tehtävänsä uhanalaisen väestön suojelemiseksi;
5. kehottaa YK:n turvallisuusneuvostoa ryhtymään kiireesti kaikkiin mahdollisiin toimiin, joilla voidaan todella estää Kongon demokraattisen tasavallan itäisten maakuntien siviiliväestöön kohdistuvat uudet hyökkäykset sekä tarjota uhreille hoitoa sekä oikeudellista, sosiaalista, humanitaarista ja muuta apua; vaatii panemaan tehokkaasti täytäntöön MONUSCON uudet "käytännösäännöt" ja perustamaan seurantaryhmän, joka keskittyy ihmisoikeuksien valvontaan;
6. korostaa, että aseelliseen konfliktiin on löydettävä pikaisesti poliittinen ratkaisu; kehottaa Kongon demokraattisen tasavallan hallitusta takaamaan kansainvälisen yhteisön ja Afrikan unionin kanssa tiivistä yhteistyötä tehden turvallisuuden ja vakauden Kongon itäosien ihmisille ja kehottaa kaikkia Kongon demokraattisen tasavallan aseistettuja joukkoja lopettamaan hyökkäykset, kunnioittamaan ihmisoikeuksia ja palaamaan välittömästi rauhanneuvotteluihin;
7. kehottaa, että naisten osallistumista, myös välittäjinä ja neuvottelijoina, lisätään välittömästi kaikissa Kongon demokraattisen tasavallan konfliktin ratkaisuun tähtäävissä aloitteissa sekä konfliktin ratkaisutoimenpiteiden täytäntöönpanoprosessissa;
8. korostaa, että oikeuslaitoksen toimintakyvyn palauttamisen ja uudistamisen (johon on sisällytettävä seksuaalisen väkivallan ehkäiseminen, siltä suojeleminen ja siihen syyllistyneiden rankaisematta jäämisen estäminen) sekä uhreille annettavan avun ja heidän yhteiskuntaan sopeuttamisensa on oltava keskeisellä sijalla rahoitettavissa avustusohjelmissa; kehottaa antamaan Kongon demokraattisen tasavallan itäosassa tehdyt joukkoraiskaukset Kansainvälisen rikostuomioistuimen käsiteltäväksi;
9. painottaa, että Kongon demokraattisessa tasavallassa humanitaarisista tavoitteista tärkein olisi todellisen kansallisen armeijan perustaminen; toistaa, että koulutus ja kunnollisten palkkojen maksaminen ovat välttämättömiä Kongon armeijan uudistamiseksi ja kurin parantamiseksi;
10. kehottaa Kongon demokraattisen tasavallan parlamenttia perustamaan kansallisen ihmisoikeuskomitean perustuslaissa hahmotellulla tavalla ja ensimmäisenä vaiheena sille, että hyväksytään laki ihmisoikeusloukkausten uhrien ja todistajien, ihmisoikeusaktivistien, avustustyöntekijöiden ja toimittajien suojelusta;
11. kehottaa Afrikan suurten järvien alueen maita osallistumaan jatkossakin tiiviisti alueen

rauhan ja vakauden yhteiseen edistämiseen olemassa olevien alueellisten järjestelyjen avulla ja tehostamaan työtään alueen talouskehityksen hyväksi, jossa olisi kiinnitettävä erityishuomiota sovinnontekoon, ihmisten turvallisuuteen, suurempaan oikeudelliseen vastuuseen sekä pakolaisten ja kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden paluuseen ja sopeuttamiseen;

12. kehottaa Euroopan unionia ja sen jäsenvaltioita tukemaan EUSEC RD ja EUPOL RD -operaatioiden toimintaa; kehottaa panemaan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen kokonaisuudessaan täytäntöön yhteisissä turvallisuus- ja puolustusoperaatioissa; vaatii, että toiminnan tehostamiseksi sukupuolinäkökohdat otetaan selkeästi huomioon siviili- ja sotilasoperaatioissa, koska EU:lla on tarjota huomattavaa "lisäarvoa", sillä se on avaintoimija naisten tukemisessa aseellisissa konflikteissa ja konfliktinehkäisyssä;
13. tuomitsee lisääntyvän väkivallan avustustyöntekijöitä kohtaan ja antaa tunnustusta avustusjärjestöjen äärimmäisen vaikeasta ja erittäin turvattomissa olosuhteissa tehdystä kenttätöistä;
14. suhtautuu myönteisesti konfliktialueiden mineraaleja koskevan Yhdysvaltojen uuden lain hyväksymiseen ja pyytää komissiota ja neuvostoa selvittämään tämänsuuntaisia lainsäädäntöaloitteita; pyytää Kongon demokraattista tasavaltaa toteuttamaan täysin kaivosteollisuuden avoimuutta ajavan hankkeen (Extractive Industries' Transparency Initiative, EITI) ja noudattamaan sitä avoimuuden lisäämiseksi ja hallinnon parantamiseksi kaivosteollisuudessa; kehottaa komissiota ja neuvostoa torjumaan entistä tehokkaammin Kongon demokraattisen tasavallan korruptiota, joka edelleen heikentää ihmisoikeuksia ja edistää niiden väärinkäyttöä;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Afrikan unionin toimielimille, eteläisen Afrikan kehitysjärjestölle, Afrikan suurten järvien alueen maiden hallituksille, Kongon demokraattinen tasavalta ja Ruanda mukaan luettuina, Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille, YK:n erityisedustajalle, joka käsittelee seksuaalista väkivaltaa aseellisissa konflikteissa, YK:n humanitaaristen asioiden apulaispääsihteerille ja hätäapukoordinaattorille, YK:n turvallisuusneuvostolle sekä YK:n ihmisoikeustoimikunnalle.